

PRAZGODOVINA NA SLOVENSKIH TLEH

Paleolitik

Najstarejše znano paleolitsko orodje, ki ga je izdelal človek, odkrito na Slovenskem, izvira iz Jame v Lozi pri Orehku v Pivški kotlini. Njegovo starost cenijo na 250 000 let. V tem času je bila sorazmerno topla klima, v Pivški kotlini pa se je razprostiralo jezero, v katerem so živeli povodni konji. Ostanke enega so bili odkopani v Postojnski jami.

V srednjem in mlajšem paleolitiku so bile naseljene tudi številne druge jame Pivške kotline, tako da govorimo o posebnem kraškem paleolitiku.

Najbolj znane najdbe iz srednjega paleolitika izvirajo iz Betalovega spodmola, ki jih uvrščamo v mousteriensko kulturo, katere nosilec je neandertalski človek, stare pa so okoli 150 000 let.

Mlajši paleolitik:

- najdbe v Potočki zijalki
- izkopanih 300 koščeni najdb (80 kamnitih orodij-rezila, praskala, ozki nožički idr... ter 131 koščeni predmetov-koščene konice za sulice, najbolj znana do sedaj najstarejše koščene igle na svetu, stare 35 000 let.
- najstarejše umetniško ustvarjalno ustvarjanje na naših tleh.

Mezolitik

S koncem ledene dobe pred 10 000 leti so se tudi na naših tleh ustalile mezolitske kulture, ki so se prilagodile novim razmeram bivanja. Tedanji ljudje so živeli na prostem, pa tudi v naravnih jamah.

Neolitik

Nekatere najdbe dokazujejo, da je neolitska revolucija k nam prinesla dosežke-pojav kmetijstva, stalne naselitve, prve obrti (predilsko in tkalsko, keramično, lepše izdelano orodje oz. orožje).

Neolitske najdbe iz Drulovke pri Kranju-odlomki lončenine,okrašene z vrezi, vbodi in odtisi, trije ročaji glinenih zajemalk ter glinen vrček ali utež za statve oz. preslico.

KOVINSKE DOBE

Bakrena doba

Proti sredini 3. tisočletja pr.n.št. se je tudi k nam razširila uporaba bakra. tako se tudi pri nas

uveljavi bakrena doba ali eneditik. Najbolj znana eneolitska najdišča pri nas so na Ljubljanskem barju (takrat ga je pokrivalo jezero-koliščarska naselja).

Živahno metalurško dejavnost na Lj.barju dokazujejo najdbe bakrenih sekir, suličnih osti in nakita ter pripomočkov za izdelavo teh predmetov-kalupi livarski lončki za ulivanje staljenega bakra v kalupe. Razvito tesarsko dejavnost dokazujejo številne najdbe izdelkov iz lesa, ki so jo ohranila barjanska tla-leseno kopje, leseno šilo, zajemalka, lesene jagode za ogrlico in najbolj znamenite najdbe čolnov deblakov.

Poleg obrti je bilo pomembno še kmetijstvo (živinoreja). Hiše, kjer so našli kosti domačih živali, so bile lepše in trdnjše zgrajene kot tiste, kjer so našli kosti ulovljenih živali.

To kaže na uveljavljeno delitev dela in razslojevanje ljudi po premoženju. Najdbe bojnih sekir, obrambnih naprav in metalurgije pa kažejo na obstoj vojaške aristokracije. Obogatela je zlasti z nadzorom metalurgije in trgovine.

Bronasta doba

Med 22. in 8. stol. pr.n.št. se je na tleh današnje Slovenije uveljavila bronasta doba. Na razvite kovinske obrti kažejo najdbe bronastega orodja-kladiva, zagozde, sekire... in orožja-meči, suličaste osti, noži...ter številnih kalupov za ulivanje kovin.

Najdbe orodja v bližini naših nahajališč rud, bogatih z bakrom (okolica Cerknega, V Zasavju, na Pohorju in Kozjaku), morda kažejo da kovači niso bili odvisni le od uvoza rud. V zahodni Sloveniji so si v tem času postavljali z obzidji utrjena naselja na vzpetinah in na gričih, t.i. kaštelirje (znan v Škocjanu).

Iz Podravja in Pomurja so znana ravninska naselja ob rekah in ppotokih (npr.Ormož in Oloris pri Dolnjem Lokošu). Znane najdbe še iz Dobove, Ljubljane, Maribora in Ptuja.

Železna doba

V halštatskem obdobju železne dobe je današnje slovensko ozemlje doživljalo velik gospodarski in kulturni razcvet. Halštatske kulturne skupine na slovenskem sodijo v t.i jugovzhodno alpsko halštatsko kulturo. zaradi pomanjkanja zgodovinskih virov imena halštatskih ljudstev pri nas žal niso znana.

V svetovnem merilu je bilo pomembno halštatsko kulturno žarišče na Dolenjskem. V tem obdobju je pomembna trgovina-jantarska pot, ena je vodila do Baltika, druga proti Balkanu.

Po bogastvu so najbolj znani t.i. knežji grobovi halštatskih knezov iz stične in Novega Mesta.

V 3.stol. pr.n.št. so se v naše kraje priselila keltska plemena, ki so se postopno pomešala s halštatskim prebivalstvom in pri nas utrdila latensko kulturo.

Največji razcvet so dosegli Noriki, ki so v 2. stol. pr.n.št. na Koroškem ustanovili noriško kraljestvo; pripadala mu je tudi Celeia.